

פרשת וישלח ויט כסלו תשפד – מה דין בלתי מעורבים בלחימה?

1. **בראשית לד:** ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ: וירא אתה שכם בן חמור החוי נשיא הארץ ויקח אתה וישכב אתה ויענה: ויאמר שכם אל חמור אביו לאמר קח לי את הילדה הזאת לאשה... ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר.

שם: ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי: עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ (ספורנו: שיאמרו ששיקרנו באמונתנו אחר שנימולו) ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי: ויאמרו הכזונה יעשה את אחותנו?! - **אור החיים:** יסתכנו בין האומות כשיראו שבזוי אחד שלט בבת יעקב ולא תהיה לשונאיהם [בסגי נהור, לישראל] תקומה בין העמים. ואדרבה בזה תהיה חיתתם על כל העמים וירעדו מפניהם. **בראשית לה,ה:** ויהי חתת אלוקים על הערים אשר סביבתיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב.

רמב"ן שם: ורבים ישאלו: איך עשו בני יעקב הצדיקים המעשה הזה **לשפוך דם נקי?**
רמב"ן השמטות לספר המצוות עשה ה: שנצטוונו כשנצור על עיר, להניח אחת מן הרוחות בלי מצור, שאם ירצו לברוח יהיה להם דרך לנוס משם. כי בזה ילמד להתנהג בחמלה אפילו עם אויבינו בעת המלחמה. ובו עוד תיקון, שנפתח להם פתח שיברחו ולא יתחזקו לקראתנו.

בראשית מט,ה: שמעון ולוי אחים כלי חמס מכורותיהם - **רש"י:** אומנות של רציחה, חמס היא בידכם מברכת עשו, זו אומנות שלו ואתם חמסתם ממנו. **שם ו:** בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש - **רש"י:** אלו חמור ואנשי שכם, וברצונם עקרו שור - **רש"י:** יוסף שנקרא שור - **רמב"ן לד,יג:** למה כעס על בניו וארר אפם אחר כמה זמנים וענש אותם וחלקם והפיצם?

2. **רמב"ם הלכות מלכים סופ"ט:** בני נח חייבים להושיב דיינים ושופטים בכל פלך ופלך לדון בשש המצוות האחרות של בני נח. ובן נח שעבר על אחת משבע מצוות אלו - יהרג בסיף. ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה, שהרי שכם גזל [את דינה] והם ראו וידעו ולא דנוהו.
שיעורי ליל שישי קלג: מביאים משמיה של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי, שדייק מקרא 'בני יעקב באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם' וחזינן **דכל אנשי העיר היו בבחינת שטימאו אחותם...** ובחידושי הרב מבריסק על התורה (וירא) הוכיח ממה שאמר ה' לאבימלך 'ואם אינך משיב [את שרה] דע כי מות תמות... אתה וכל אשר לך', דכל ממלכתו התחייבה מיתה שלא דנו אבימלך על גזל שרה.
רמב"ן לד,יג: אנשי שכם וכל שבעה עממים, עובדי עבודה זרה ומגלי עריות ועושים כל תועבות ה'... ובעבור שהיו אנשי שכם רשעים ודמם חשוב להם כמים רצו שמעון ולוי להינקם בהם בחרב נוקמת... [אולם יעקב] ארר אפם שם, כי עשו חמס לאנשי העיר שאמרו להם 'וישבנו אתכם והיינו לעם אחד', ובעטו בדיבורם ואולי ישו בו אל ה', **והרגו אותם חינום כי לא הרעו להם כלל.**

גור אריה לד,יג: תירץ הרמב"ם דבני נח מצווים על הדין... והם ראו המעשה הרע ולא דנוהו ולכך חייבין מיתה. ודבר תימה אלו הדברים, כי איך אפשר להם לדון את בן נשיא הארץ שהיו יראים מהם... ואונס רחמנא פטריה? אלא נראה דלא דמי **שני אומות** - כגון בני ישראל וכנעניים שהם שני אומות, כדכתיב (פסוק טז) "והיינו לעם אחד", ומתחלה לא נחשבו לעם אחד - ולפיכך הותר להם ללחום כדין **אומה שבא ללחום באומה אחרת שהתירה התורה. וכן הם כל המלחמות [הבינלאומיות].**

3. **לקוטי שיחות ה/161 הערה 71:** כאשר ענו ליעקב 'הכזונה וגו' קיבל את המענה [כגישת הרמב"ם], אלא שמכל מקום הוכיח אותם **לאחר זמן** על זה, כי לאחר שראה ש'ברצונם עקרו שור' - היה אצלו הוכחה שיש אצלם נטייה לזה (גם) מצד טבעם, וגם במעשה שכם היתה תערובת מטבע זה שלהם (אף שהיה בעיקר מצד 'הכזונה יעשה וגו').

רמב"ם תשובה ז,ג: אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה, כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו, כך צריך לחפש **בדעות רעות** ולשוב מהכעס ומהאיבה ומהקנאה וההיתול [הליצנות] ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן... ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה, שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם.

תניא פרק ג: כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו ית' שאין לה סוף ותכלית ופחד ה' בלבו ושוב יתלהב לבו באהבה עזה כרשפי אש בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה לגדולת אין סוף ב"ה.